

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iacobi Lobbetii Leodiensis E Societate Iesv. Specvlvm
Ecclesiasticorvm, Ac Religiosorvm.**

Lobbet de Lanthin, Jacques

Leodii, 1640

§. 7. Alba Sacerdotalis; seu lorica Iustitiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47105](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47105)

192 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
bos, ac renes, luxuriæ, venerisq̄ue sedem cingat,
obsideat, frænet, penitusq̄ue edomet.

§. 7.

Alba Sacerdotalis; ceu lorica Iustitiæ.

DVrandus, alijq̄ue Patres, qui Romanæ Eccle-
siæ mystas vestibus sacris, ceu armis regi,
muniriq̄ue volunt aduersus hostium incursus, al-
bam ijs concedunt pro lorica, seu camisia militari,
quæ corpus operit, ac velat. Neque verò improbari
potest ea vestium, & armorum allegoria, prius ta-
men quam probetur, præmittamus pauca de ma-
teria, de colore, quo nitet alba, oculosq̄ue spectan-
tium allicit.

Infælix Adam à peccato non tam corpore, quam
animo nudus, vt illius artus à mala conscientia tre-
mulos firmaret, pudoremq̄ue qui ijs spargi cæperat
Gen. 3. v. 7. obtegeret, consuit folia ficus, & sibi, Euæq̄ue coniu-
gi fecit perizomata, malo fortasse consilio, vt vi-
ridibus indutus folijs, vernantem ætatem testare-
tur: sed perperam: verno colore nitere non potest
ætas, quæ vel ab vno scelere marcescit. Et certè Ada-
mo, Euæq̄ue statim emarcuit: venit enim Deus
Gen. 3. v. 8. *ad auram post meridiem*, qua parte sol in occasum
tendit, vt vel ex eo occasum illis portenderet; &
v. 21. pro vernantibus folijs, *faceret eis tunicas pelliceas*,
has enim præ cæteris aptauit, vel vt extrinsecus
belluina

belluina veste vterentur, qui intrinsecus belluinos animos admiserant, vel vt in veste mollitiem, luxumque fugere docerentur, vel quod malim, vt è pellibus mortuorum animalium, & ipsi mortis admonerentur.

Sacerdoti qui nouum hominem induit qui secundum Deum creatus est, alia Diuorum nutu parata vestis, eaque non è pellibus, sed è lino. *Quod*, vt ait venerabilis Beda. *De terra procreatum, longo iam exercitio, suum peruenit ad decorem, ideòque candidissimam castæ mentis mortificationem designat.*

Lanea vestis è carne gignitur, linea de terra virgine, hæc aris nascitur, illa haris innutritur, & ex animali mortuo detrahitur; ideoque minus est apta sacris vsibus, ac Sacerdotibus, quorum vita nullum habere debet cum carne commercium, nihil *mortuum sapere*, vt piè, doctèque aduertit Beda. Et hæc ^{*L. 3. de taber. c. 8.*} de materia per transfennam attigisse suffecerit, vti & pauca de colore subiecisse.

Est ille candidus, & niueus, index candidæ & sinceræ mentis, testis lætitiæ, exultationis, imò & beatitatis. Ita quondam eo colore sua vestimenta tingi voluit Seruator optimus, cum in monte Thabor, *resplenduit facies eius sicut sol: & vestimenta eius facta sunt alba sicut nix.* ^{*Math. 17.*}

Ita deinde cælestes genij ad sepulchrum Magdalænæ pro Domino sollicitæ sese obiecerunt, vt eo

B b

candore

candore luctum, atramque vestem monerent esse deponendam. Ita denique ab eadem cœli niue
Apo. 7. candescere voluit Agnus puras illas, virgineasque mentes, quas D. Ioannes in excessu vidit stantes ante thronum, & in conspectu Agni amictas stolis albis: quas enim aptius induerent beatitatem iam consecutæ? certè si in hac mortali vita, dies cæteris foeliciores calculo albo signari placuit, non displicebit eodem colore tingi æuum omne beatitatis.

Et ista de colore Albæ Sacerdotalis dicta velim, vt mysta cum eo simul assumat candidos mores, exultantes animos, & gestientes spe præconceptæ iam beatitatis. Quod si ab illa niuex mentis lætitia, etiam ad luctum aliquem rapi te velis, & in Alba Saluatoris tui opprobrium videre, ac lugere; non ero ab eo alienus, facileque patiar te Alba indui, vt recurat animo vestis alba, qua per summum nefas, ac ludibrium infanus Herodes Christum, vt mentem militari turbæ obiecit irridendum: sic enim etiam venies in partem illius ignominia, in quam eò loci ac temporis Dei filius, cœli honos, ac delicia visus est incurrisse. Sed quia hæc Alba, apud Antiquos etiam audit, militaris camisia, ab ea calamum alio duci permittes, & ad castra, sacramque aciem detorqueri.

Vbi sacre militie tyronem cingulo Paulus astringit, tum loricam expedit, eamque Iustitiæ, ac æqui-
 tatis

tatis, qua pectus, cordis, & vitæ sedem inuniat, hostique reddat imperium: *state, inquit, indui lo-* Ad E-
phes. 6.
v. 14.
ricam Iustitiæ. Vlpiano *Iustitia, est constans, & per-* L. Iusti-
tia D. de
Iust. &
Iure.
petua voluntas ius suum cuique tribuendi. Est illa virtus decus, & ornamentum humanæ mentis, domiciliumque in voluntate fixit, illamque suo quasi pondere eo inclinât, ac trahit, vt quod ratio, quod æquitas, & iura postularint, id cuique ex recti, bonique lege concedatur.

Eam Iuris periti partiuntur in commutatiuam, distributiua, legalem, & si pateris, etiam vindicatiua.

Commutatiua est, quæ priuatum cum priuato ita necit, vt suum huic, & illius cedat.

Distributiua Rempublicam spectat, & capita, fontesque publicæ beneficentiæ ita dirigit, vt non fluant in immeritos. Et hæc maximè cadit in viros Principes, Iudices, ac Magistratus.

Legalis ciuem cum Republica ita iungit, vt illius bonum velit, ac procuret, tanquam illius pars, membrumque magni corporis.

Vindicatiua animaduertit in delinquentes, & æquam sceleri pœnam constituit.

Hæ partes Iustitiæ, hæc Virtutum seu præsidia, seu ornamenta, quibus sacratoris disciplinæ milites, duces, Pontifices decorari vult Apostolus. Et certè meritò: sunt enim ijdem & Ecclesiæ Princi-

176 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
pes, & totius populi Iudices, quibus eo nomine vel
maximè conuenit Iustitiæ ratio, atque æquitatis,
cuius leges hîc describemus.

PRIMA IUSTITIÆ LEX.

Commune bonum spectet Iustitia, neque sese
angustis quibusdam limitibus contineri pa-
tatur; sed effundat quaquauersum, & omnes om-
nino complectatur.

Huius legis, & æquitatis symbolum aliquod
agnoscit, & amat D. Ambrosius in Euphrate. Ex
amœna Paradisi sede in arentem reliquæ terræ su-
perficiem effluxere quatuor omninò flumina, Gan-
ges, Nilus, Tigris, Euphrates; quibus quatuor præ-
cipuarum virtutum hieroglyphica volui credit:

L. de Pa-
radiso c.
9.

*flumina, inquit, ista, quatuor quedam sunt fluentia
virtutum.* In Gange Prudentiam, in Nilo Tempe-
rantiam, in Tigri Fortitudinem, in Euphrate Iu-
stitiam laudat, & commendat.

Tum deinde hanc inijcit quæstionem, cur tri-
bus illis fluuijs certæ describantur regiones, quas
alluant, & fœcundent; Euphrati verò nulla præ-
scribatur terræ plaga, solum omninò nullum, quod
præterfluat, & suis aquis imbuat? Scriptura teste
Ganges Indiam, Nilus Æthiopiam, Tigris Syriam
lambit: at de Euphrate altum in sacris paginis silen-
tium. Quæ causa?

Ne crede id casu factum, ne suspicare è Moyfis
calamo

calamo excidisse: & certè si excidit, amabili Dei prouidentia dicitur excidisse, vt in eo pulcherrimæ virtutis imaginem expressam agnosceres, & antiquum aliquod Iustitiæ monumentum.

Iustitiam inter, aliasque virtutes hoc interest, quod hæc vni quodammodo supposito suo studeant, vni seruiant, & consulant: at Iustitia alijs vacat quam maximè.

Prudentia dicat, quid tibi, in quaque occasione faciendum, quid sequendum, quid fugiendum.

Temperantia, iram, & libidinem, aliosque insolentes animi motus, æstusque regit, ac coercet.

Fortitudo timorem expellit, & nimiam abiectæ mentis demissionem erigit, ac sustinet. Itaque à Prudentia, Temperantia, Fortitudine vni tibi est benè: sed à Iustitia, alijs quam optimè; neque enim teipsum, tuumque bonum hæc attendit, sed aliorum iura, commoda, facultates aspicit, & tuetur; atque à se quodammodo abit, vt in alios transeat, eorum saluti, incolumitati, bonoque prospiciat.

Ne verò vni mihi sit fides, iuuat audire quid de ea sentiat, quid loquatur Ambrosius. *Euphrates*, inquit, *Latinè fecunditas, atque abundantia fructuum nuncupatur; præferens quoddam insigne Iustitiæ, quæ omnem pascit animam. Nulla enim virtus abundantiores videtur habere fructus, quam equitas, atque Iustitia, quæ magis alijs, quam sibi prodest, utili-*

198 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
tates suas negligit, communia emolumenta præponens.
Quod ne cuique dissonum, & abhorrens videatur, rationem aliam subnectit, discrimenque nobile.
Quia, inquit, ubi prudentia, ibi & malitia; ubi fortitudo, ibi iracundia; ubi temperantia, ibi intemperantia plerumque est, aut alia vitia sunt. Vbi autem Iustitia, ibi concordia virtutum est cæterarum.

Hæc suavi quodam eloquentiæ fluxu in Iustitiæ laudes deriuauit Ambrosius, è quo illud ad mores, vitamque benè componendam accipis, quod prima Iustitiæ ratio, æquitatisque officium sit, publica iura, commodaque priuatis anteferre; nec vnum spectare sed multa. Ad hanc æquitatis normam aliusit nomen *Rabbini*, quod populi Doctores, controuersiarum arbitros significat. *Rabbi* enim Hebraicè, id est *multus*, à radice *raman*, hoc est multiplicari, quod Doctor, & Iudex quodammodo multiplicari, multus esse debeat, vt ab illo multis benè sit. Et hoc quidem ex Iustitiæ lege.

Sed est magna huius sæculi labes, ac macula, suis ferè quisque commodis studet, nec publicis indulget, nisi aliquid in rem domesticam, fortunamque augendam deducere posse videatur: quisquis is est, nouerit se à prima recti, iustique regula discessisse.

SECUNDA LEX IUSTITIÆ.

Est & altera Iustitiæ lex, quæ ferè è prima nascitur. Ea est eiusmodi; ne in foro, in iudicijs, in

in onerum, ac beneficiorum distributione vlla personarum ratio habeatur.

Hanc æquitatis regulam inclamat omnis ætas, humana, diuinaque iura loquuntur. Hoc Israël quondam positum in mandatis. *Nulla erit distantia personarum: ita paruum audietis et magnum, nec accipietis cuiusquam personam, quia Dei iudicium est.* Deuter. 1. v. 17.

Antiquis oculus Iustitiæ symbolum fuit, quod huius, & illius magna foret consensio. Est oculus speculum naturæ, res sibi obiectas exhibet, & animo reddit earum species, ac simulacra; quæ vt fideliter referat, amat certam in obiecto distantiam, si enim hoc nimium remoueri contigerit, non videtur; & contra, si nimis propinquum, si oculo imminens fuerit, non percipitur. Vult nimirum oculus sibi conuenientem, & æquam in rebus obiectis distantiam; quam nisi dederis, nec tibi eas videre, atque intueri dabit.

Quod oculo, hoc & Iustitiæ. Noscere voles cur quandoque & sæpius caliget Iudicis oculus? cur ex vero, bonoque oblatas sibi causas, & diuitum, pauperumque iura non referat? cur in vno beneficus, liberalis, prodigus; in alio parcus, auarus, sordidus? hæc in luce est ratio.

Pauperes à Iudicis oculo longius absunt, quam vt videri possint; diuites autem propius adsunt, & incumbunt, quam vt & ipsi percipi queant, hinc cæcutit,

200 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
cæcutit, atque aberrat oculus, ipsaque ratio, amor-
que ab æquo deflectit. Nec mirum: *ubi enim er-
rat oculus, ibi errat affectus*, inquit Ambrosius. Ne
porro hic, aut ille erret, Deum audi hæc præscriben-
tem. *Nulla erit distantia personarum, ita paruum
audietis ut magnum, neque accipietis personam, quia
Dei iudicium est*, non hominum, Dei enim vices
gerit, qui in throno iudicaturus sedet: & quia ut re-
cte sapiens. *Cognoscere personam in iudicio non est
bonum*. Rationem hanc adijcit D. Bernardus, *qui
cognoscit in iudicio faciem, à facie Dei stare non po-
terit*. Ideoque benè monuit Ægidius Diaconus in
libro de regimine Principis. Ne hic specularis esset,
sed opacus.

*Prou. 24.
v. 23.*

*L. 1. de
confider.*

Specularis est, qui speculi in morem facies in-
tuentium excipit: opacus est, qui nullius ora, vul-
tumque in se imprimit, exprimitque; Et is debet
esse Princeps, Iudex, & fidelis dispensator benefi-
ciorum Dei: apprimè opacus, qui nec diuitis, nec
pauperis imaginem sibi apprimi patiat, nec ab
hac, aut illa à sua statione dimoueri. Ut eam æque
mentis constantiam assequatur, meminerit se sem-
per esse sub oculo supremi Iudicis, & illo spectante,
consultandum, deliberandum, statuendum esse;
quia Dei iudicium est; in quo nihil esse potest alic-
num, nihil abhorrens ab æquitate.

Audire Constantinopoli, eo loci ubi Principes
Prouin-

Prouinciarum ius dicunt, superne videri Imperatoris suggestum, è quo veluti per cancellos spectare, & audire possit, quid rerum in Camera agatur. Ex qua persuasione fit, vt qui iuri dicundo præfunt, semper anxij, trepidique consistant, quasi in oculis, & auribus Imperatoris constituti. Si ad continendos animos, & æquam Iustitiæ lancem tantum afferre potest imminens vnus Principis etiam mortalis, oculus, quantum æquitatis accedere poterit, si Iudicis oculo, auribus, animo, semper incubuerit, vigil, apertus, explicatus diuinæ mentis oculus, in cuius luce, soleque patescit forum omne, explicantur lites quantumuis obscuræ, & intricatæ, aperiuntur consilia, ac iudicia, & quisquis est occultus sensus animorum? Et hæc de oculo Iustitiæ; erit enim fortasse non nemo, qui eam cœcam esse malit, quam malè oculatam. Et vero maiores nostri Iustitiam pinxere virginem velatis oculis iusta lance omnia ponderantem: cuius moris æmuli Thebani Iudicum suorum imagines in foro absque manibus & oculis conniuentibus effinxere. Conniuent oculi, ne in eos admittantur æternæ illæ phalæ, hominum ora, vultusque à quorum intuitu conniuere, & annuere solet animus, & à recta semita discedere.

Sunt deinde sine manibus, ne vel munera capiant, vel ijs subdolè capiantur. Is enim solus, au-
 Cc thore

202 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
thore Themystio : *Verus est Iudex, verus Princeps,*
qui auro est inexpugnabilis : & qui, vt ait Bion Phi-
losophus, studet è magistratu discedere non ditior,
sed clarior.

Quo in genere nostro seculo illustre fuit exem-
plum Thomæ Mori Iudicis æquissimi, Inuictique
Martyris. Huic olim vidua, cui litem adiudica-
rat, obtulit poculum aureum, accepit ille quidem,
sed vt erat ingenio facili, ac faceto, illud vino re-
plens ei præbabit, ac reddidit.

C. 3. vi.
12. eius.

Ita nec aurum tenere, nec auro teneri potuit in-
corruptus Iudex, cui ius ipsum & vna æquitatis ra-
tio pro auro, & pretio fuit. Et talis esse debet, inquit
Petrus Rauennas, Iuris minister, vt in eius manu
nullius authoritate personæ titubet, aut vacillet libra
Iustitiæ, nullo pondere sese deprimi, vltra quam
oporteat, patiat. *In Epistola quadam.*

In Epi-
stola qua-
dam.

TERTIA LEX IUSTITIÆ.

EA est, vt non personæ, non dignitatis, non
potentiæ, non fortunarum ratio habeatur :
sed ne sanguinis quidem, & amicitiae eorum, quos
nobis natura coniunxit, & caros fecit. Plus enim
tribuendum est iuri, quam sanguini ; huius æquita-
tis legem tum in Deo rerum omnium moderato-
re, tum in Christo supremo mortalium Iudice, ac
Sacerdote videamus. De illo cecinit olim Propheta
regius, *misericordiam & veritatem diligit Deus.*

Pf. 83. v.
12.

In

In Hebræo legimus *femes Vmaghen Iehoua. Sol, & scutum Deus.*

Componitur Deus cum sole, ac scuto, & certè quam aptissimè. Sol ille aspectabilis orbis oculus, ex æquo surgit, lucet, calet, ardet omnibus, etiam impijs, nefandis, sacrilegis, quos cœlum odit, ac detestatur; scutum vero non modò caput tegit vt galea, non pectus tuetur vt thorax, non crura velat vt ocreæ, sed quaquauersum flectitur, ad omnium membrotum tutelam, & incolumitatem. Eum se mortalibus ostentat Deus factus omnibus quod orbi sol, quod militi scutum, nam & malos à seque auersos perfundit tamen beneficentiæ suæ radijs, & suo præsidio tuetur, si fortè resipiscant; & suaues, atque amicas diuinæ Iustitiæ leges amare, ac timere discant.

Eandem æquitatem & prouum in omnes affectum Christus ostendit: visus enim D. Ioanni in medio candelabrorum aureorum, id est Ecclesiarum, quæ sunt veluti candelabra aurea in domo Dei. In horum medio consistit ac hæret, vt omnibus communis sit, & ad nullum accedat propius, à nullo longius recedat.

Eandem æquitatem aperit illud eloquium, quod Seruatori iam inde ab auitis sæculis inscripsit Dauid, *Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.* Cur, inquires, secundum Melchisedech, non

204 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
autem secundum Aaron? ista ad rem meam ratio
facit. Quia vt Melchisedech nullo cognationis tan-
gebatur affectu, vtpotè dictus *sine patre, sine ma-
tre, sine genealogia*: ita & Christus nullo sangui-
nis sensu poterat commoueri. Et hînc quoque fa-
ctum, vt sicuti qui nullo trahuntur affectu, dicun-
tur illi è lapidibus, è rupibus, è saxis verius excisi,
quam cæterorum hominum more, viaq; progeniti.

Virg. *Genuit te cautibus horrens
Caucasus.*

Ouid. Et. *Natus es è scopulis*, canebant olim Vates: ita
Christus ab Isaia dicitur è petra nasci. *Emitte*, in-
quiebat olim cum alto gemitu, *Agnum Domine
dominatorem terræ, de petra deserti*: de petra
emittitur, quia expers amici sensus, expers affe-
ctus, quem vitiosa natura cuique nostrum ingene-
rat: solo rationis ductu, sola patris æterni volunta-
te, trahi se finit, vt in hunc potius quam in illum
diuinæ gratiæ fontes, cœlique beneficia diducat.
Quod satis, superque patuit, vbi de Ecclesiæ capite,
de summo Præsule, ac Pastore quæstio incidit, eam
dignitatem superis æmulam, imò & inuidendam,
naturæ non dedit, & consanguinitati, sed Petro,
quo cum nulla illi erat sanguinis communio.
Ita fecerat olim Moses Israël's Legislator, & Prin-
ceps, cum enim sibi vita, officioque cedendum vi-
deret, Principatum commisit Iosue, qui erat ex alie-

na

na tribu, scilicet Ephraim, Pontificatum vero non in duos filios, quos ei natura dederat, sed in Aarone[m] transtulit, *Vt sciremus*, inquit D. Hieronymus, *In c. 1. Ep. ad Titum.* *Principatum in populos, non sanguini deferendum esse, sed vitæ.* Secus omninò fit hoc quo spiramus æuo, plerumque enim officia, beneficia, dignitates, sanguini conceduntur, non vitæ; & qui plus æris habet, quod in patronos effundat, & malè prodigat, ille opima beneficia inuenit, & in Crucifixi patrimonium inuolat; contra quod ratio pugnat, & Sanctorum Patrum veneranda authoritas, è quibus (ne omnes sequar) exstat illud Diui Gregorij Nazianzeni oraculum, dignum cedro. *Sacrum imperium, non fortune præda, sed virtutis præmium est.* *Orat. 3.* Et hoc Ambrosij: *Non generis nobilitas, sed morum eligatur gratia, & virtutum prærogatiua*, quia, vt diuinè ille ipse Præsul. *Præferenda est religio necessitudini, pietas propinquitati. Ea enim est vera pietas quæ preponit diuina humanis, perpetua temporalibus.* *L. 3. Ep. 25. In c. 32. Exod.*

Qui eam non præfert, sibi primum scelus accersit, suis cladem, Ecclesiæ ruinam, quod & summum est malum, & genus amentia[rum] intolerabile: Quia, vt verissimè S. Valerianus, *stultitiæ genus est alijs fecisse lucrum, & sibi parasse supplicium.* *Hom. 10.*

AB hac fuis vbiq̄ue erit animus, semper liber, recti, iusti q̄ue tenax, & si fractus illabatur orbis, impaudum ferient ruinae. Nescit enim timere, aut labi, quisquis iustus esse didicerit. Vt proinde iure meritissimo dixerit Simonides Philosophus. Virum iustum esse quasi cubum, qui ad omnem volubilis fortunæ motum, firmus, fixus q̄ue obsistit; non vertitur, aut voluitur, vt solet rota, ad omnem auræ sibilum, casum q̄ue inclinantis fortunæ. Sortitur eam constantiam, inuictum q̄ue arduæ mentis robur à momento, ac pondere legum suarum, quibus seipse confirmauit, & aduersus inconstantiaē tela, veluti lorica Iustitiæ induit; vt nulli cedat, nullius vim, incursum q̄ue extimescat.

De legibus æui sui, vel potius de hominum iudicijs, ac mollitie questus est olim Solon, rogatus enim *quid esset lex?* subiunxit. *Aranea tela*, si quid in eam leuiusculum inciderit, arctè retinetur, si quid autem grauius immissum sit, rescissa, penitus, fracta q̄ue telâ elabitur: nimirum aranæ tela implicatur, muscæ gracilis, non carnea elephanti moles.

Ita tum temporis, inquiebat sapientissimus Solon, Reipublicæ accidisse videbatur, debilitatâ iam, abiecta, ac prostituta Iustitiâ, legum vis omnis, & neruus fractus esse credebatur, si quis enim in leges peccasset, earum vinculis tenebatur, si modo leuis,
&

& nullius momenti homuncio foret, si Irus aliquis, & opibus, amicisque vacuus; at si potentior vnus aliquis, si amicorum gratia, ac fauore septus, si multo auri pondere grauior, excidebat ille è legum vinculis, nec ijs, quamuis esset reus, & noxius, teneri poterat, quia lex ijs erat, *aranae tela*. Verum hoc conuitium, hæc labes legibus inuri non debet; sed hominum vitio, ac maleuolentiæ ascribi: certè à natura, à ratione, à Deo alia planè legibus vis indita, alia viris iustis, & inuictis Ecclesiæ Præsulibus est firmitas.

Eorum exempla qui volêt, cõsulat antiqua sæcula, & primas nascentis Ecclesiæ cunas.

In illis legetur Nathan vnus aliquis, qui liberâ mente, voceque explicata Dauidi suum scelus in os obiecit, & leges æquitatis ac pudicitiaë fuso per nefas sanguini, violatoque toro opposuit: Legetur Azarias Sacerdos, qui Regem Oziam; Helias Thebites, qui Regem Achab; Ioannes Baptista, qui Herodem increpuit, iussitque immaculatas fraterni tori seruare leges. In his autem Chrysostronus, & Ambrosius duo Iustitiæ fulmina, ille Eudoxiam Augustam, hic Imperatorem Theodosium percussit, docuitque quantum interresset Cæsarem inter, & Episcopum, & quam iusta, infraëtaque in magno Præsule in delinquentes seueritas. Et hæc olim Ecclesiæ decora, hi sacræ militiæ principes, quibus
similes

208 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
similes multos, imò & omnes esse vult D. Bernardus. Ita enim scribit ad Eugenium Pont. max. Eos amo, voloq̃ Præsides, qui Regibus Ioannem exhibeant, Ægyptijs Moysen, fornicantibus Phineen, Heliam idololatriis, Heliseum auaris; Petrum mentientibus, Paulum blasphemantibus, negotiatoribus Christum: Ecce, quam optat in ijs seueritatem, & in reos animaduersionem, quam neque purpura velet, ac tegat, neque sceptrum elidat, neque vis illa, & authoritas retardet, aut infringat.

Hos iustæ seueritatis aculeos in Petro, & successoribus agnoscit D. Ambrosius; quarit enim cur alijs Apostolis rete solum iacere, eoq̃ piscari datum est. D. Petro, eiq̃ vni præterea hamus in mari, in horto gladius concessus?

*L. 4. in
Luc. 5.* Pro Apostolis, quibus vltro iubente Domino explicantur retia, respondet. *Benè Apostolica instrumenta, piscandi retia sunt, quæ non captos perimunt, sed reseruant.*

Pro Petro autem, quia Præfulum est non solum reti peccatores illæfos, & incruentos capere, sed etiam pungere, & hami lingua, denteq̃ cruentare, cum ita fert necessitas, & ideo soli Petro permissum in horto gladium educere, ferire auriculam impij satellitis, eamq̃ rescindere; quia Prælatorum est, non tantum verbo, sed & ferro peccandi licentiam coërcere. Eo etiam vtantur in Petri sede successo-

successores, alijque Præsules cum opus erit, ne in eos iactetur illud, quod in insignem Hebræorum desidiam versum est. *Non est inuentus ensis, & lancea in manu totius populi, excepto Saül, & Ionatha filio eius.* Non est inuentus gladius Iustitiæ in manu Prælatorum, qui putrida, & noxia corpori membra resicaret; & hinc serpit, serpetque malum, & Ecclesiæ vniuersæ perniciem creabit.

Sed erit fortasse vnus aliquis, qui me ex eo arguet, quod nimia Præsules, ac Sacerdotes altissimos armem seueritate, mallent ipsi lenitatem, & illam ipse malim si ea se duci quis patiatur; at si hanc excutiat & violet, seueros animos, & iustè vindices appello, ac volo; Eos certè etiam voluit Heliæ Prophetæ magni discipulus parentis optimi & spirituum hæres Elisæus, qui id vnum ab illo petijt, *fiat in me duplex spiritus tuus.* Quis ille quæris? seueritas est, & lenitas: hæc poenitentes, & supplices excipit, ac sinu fouet vt pusionem suam blanda mater; illa rebelles, & insolentes arguit, ac ferit vt grauis censor, & iudex.

Hæc magnarum virtutum decora, Præsulumque ornamenta digito notauit Deus, vbi è maesta pecude iussit duas partes Sacerdoti reseruari, armum dextrum, & pectusculum. *Quid in armo nisi fortitudo signatur actionis?* inquit D. Gregorius: *Quid in pectusculo (quod amoris est sedes) nisi*

D d

paterna

210 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
paterna caritas figuratur? Et hæc & illa Sacerdotalis
est muneris, necessumque est, vt tam hanc, quam
illam in omni vita exhibeat: hanc quidem in fi-
lios, quos nutrit, & lactat vt indulgens piaque ma-
ter, illam in seruos contumaces, quos pro meritis
punit, vt seuerus pater, iustus iudex, & regali Sacer-
dotio, ac potestate donatus.

Erat enim & armus, cibus regius. Ita quondam
Samuele teste, & arbitro, Sauli datus armus in epu-
lum. *Leuauit enim cocus armum, & posuit ante*
1. Reg. c. 9. v. 24. Saul. Erat tamen magnum omnino discrimen in-
ter armum qui Sauli, & regibus appositus, & qui
Sacerdoti, huic enim cedebat armus dexter, quo pro-
debat fortitudo, non ea tantum, qua alios vince-
ret, sed ea quoque qua seipsum, quæ longè maxi-
ma est: at Sauli datus est armus sinister, quia etsi
ipse regia potestate hostes superauit, subiugauitque,
ipse tamen à seipso victus fuit, nec sui victor, quod
genus fortitudinis sacrum est, non profanum: ideò-
que Sacerdoti maximè conueniens. Sed hæctenus sa-
tis de animi constantia, ac fortitudine, quæ Iustitiæ
cognata est, sociaque paternæ lenitatis; à quibus
ornatus Præsul audiet, quod olim Basilius magnus
apud Nazianzenum. *Duorum lapidum naturas imi-
tabatur: factus erat percutientibus adamas, dissi-
dentibus magnes.*

Hæc Gregorius de Basilio in oratione funebri:
Erit

Erit enim uero Basilius, erit, & quisquis est Præsul *Percutientibus Adamas*, ab animi robore, à constantia, inuictaque fortitudine indomitus, ferroque cedere nescius: at *disidentibus*, atque errantibus à via veritatis, eamque aspectantibus *magnes* erit, cuius influentijs & amica vi ita trahetur, ut in ouile Christi redeat ouicula palabunda, & perdita. Et hæc sint exuuiæ, hæc corona gloriæ, quam tibi portendit Alba Sacerdotalis, quam superinduis? ab illâ ad casulam venio.

§. 8.

Casula erit pro scuto fidei.

DVrandus, qui sacras mystarum vestes ad L. 3. Ra³
tion. militiam, & arma detorquet, pro scuto fidei casulam, seu planetam obijcit.

Ego in præsentia in eius sententiam ibo, ut ex ea describam quod sit illud fidei scutum, quo Sacerdos armatus hostium tela, vel eludit, vel retundit, sibi que viam sternit ad victoriam, ad trophæa, ad lauros æternas.

Fuere Antiquis alia, atque alia fidei symbola. Theophylacto *fides est oculus*. Est oculus speculum naturæ, & fides oculus, est ac speculum quoddam diuinitatis: eam enim quamdiu in via sumus, tendimusque ad terminum beatitatis, fide, ceu oculo superiore, ac diuino percipimus, eiusque arcana, mysteria, & secretiora consilia penetramus, *Lucerna ps. 118.*

D d 2

pedibus